

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1307037/3

בבית הדין הרבני אזורי אשקלון

לפני כבוד הדיינים:

הרב מאיר כהנא – אב"ד, הרב שלמה צור, הרב דניאל גודיס

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד נעמי לויןשטיין)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד אופק בלאיש)

הנדון: חיוב כתובה בבעל שתבע גירושין
עקב תקיפתו ופציעתו על ידי אחי האשה המעורער בנפשו

פסק דין

בפנינו תביעת הבעל לגירושין, ומנגד תביעת האשה לכתובה ותוספת כתובה בסך 180,000 ש"ח. האשה מצדה מסכימה להתגרש אם תינתן לה כתובה במלואה, אולם היא מסרבת להתגרש עד למתן פסק הדין בעניין הכתובה. על כן פסק דין זה עוסק בבירור תביעת הכתובה.

רקע עובדתי ומשפטי

הצדדים חיו ביחד כבני זוג החל משנת 2018, כשנתיים לפני החתונה. הצדדים התחתנו כדמו"י אור לי"א בכסלו תשפ"א (26.11.2020), וגרו יחד בחדר בבית הוריה של האשה.

ביום 19.12.2020, כשלושה שבועות לאחר החתונה, דקר אחי האשה, הסובל מנכות נפשית מוכרת בשיעור של 100%, את הבעל בבטנו בשבת בבית המשפחה, ובעקבות כך היה הבעל מאושפז 11 יום. בחלקם היה מונשם ומורדם בטיפול נמרץ ועבר ניתוחים להצלת חייו. לאחר האירוע חזר לבית משפחת אשתו, אך לאחר שלושה ימים לקה בתסחיף ריאתי, ושוב אושפז למשך 8 ימים. שוב חזר לבית המשותף. ביום 7.2.2021 באו בני משפחת הבעל לקחת את הבעל מבית הורי האשה, והוא עבר לגור אצלם.

ביום 3.3.2021 הגיש הבעל בקשה ליישוב סכסוך. ביום 4.5.2021, בתום תקופת עיכוב הליכים, הגיש תביעת גירושין.

בדיון ביום ל' בסיון תשפ"א (10.06.2021) הביעה האשה הסכמה עקרונית לגירושין, וביה"ד המליץ לצדדים לנהל מו"מ עד לדיון הבא כדי לסגור את כל העניינים שביניהם.

ביום 30.9.2021 הגיש ב"כ האשה תביעה לכתובה.

בדיון ביום ל' בתשרי תשפ"ב (06.10.2021), חזרה האשה והביעה את הסכמתה לגירושין, אך התנתה את הגירושין בכך שהבעל ישלם לה את מלוא הכתובה. האשה הביעה גם מוכנות לשלוב,

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עם כל הכרוך בזה, אך הבעל היה נחרץ לגירושין, עקב מה שאירע. נשמעו טענות הצדדים בתביעת הכתובה, וביה"ד הורה לצדדים להגיש סיכומים. הוגשו סיכומים וכעת יש להכריע בנושא הכתובה.

טענות הצדדים

טענות האשה

- אחי האם עזב את בית משפחתה לאחר האירוע, וכיום הוא מאושפז במרכז לבריאות הנפש, כך שכבר לא נשקפת סכנה לבעל, ואין טעם מוצדק לעזיבתו את המגורים המשותפים. הצדדים אף חזרו לגור יחד בבית משפחת האשה לאחר האירוע למשך כחודשיים.
- הבעל החליט לעזוב את אשתו בפתאומיות בגין לחץ אחיו הבכור, שלא היה מוכן שהבעל ימשיך לחיות עם אשתו.
- הבעל הגיש את תביעת הגירושין והוא עומד על הגירושין, על אף נכונותה של האשה לשלום בית, ולכן עליו לשלם את מלוא הכתובה אשר חתם עליה בעת הנישואין.
- הבעל היה מודע בעת החתונה לנכותו הנפשית של האח.

טענות הבעל

- גם בהיות הצדדים בבית משפחת האשה, נכנסה מדי פעם אחותה בת ה-5 לחדרם, ופגעה בפרטיותם. הבעל רצה לעבור דירה ולצורך זה נדרש מאמץ כלכלי ביציאת האשה לעבודה, אך האשה סירבה לצאת לעבוד.
- האשה סרבה לעבוד, והיתה רואה סרטים בלילה, וקמה לאחר חצות היום.
- הבעל לא ידע מראש שאחי האשה חולה נפש מוכר בשיעור של 100%, אחרת לא היה מתקרב למשפחה, כך שמקחו מקח טעות.
- לאחר האירוע, האשה הזניחה את בעלה ולא דאגה לו בחום ואהבה, וביום הפירוד האשה סרבה לפתוח לו את הדלת, ולכן הגיע אביו לאסוף אותו אל בני משפחתו, כדי שהם יטפלו בו.
- דובר מראש על סכום 18,000 ש"ח והחתן מתוך שמחה לא שם לב לאפס שהוסיפו.

דיון והכרעה

אמנם המקרה שבפנינו הוא מקרה מצער, וחששו של הבעל ותסכולו מן האירוע הקשה שאירע בבית משפחת של אשתו, מובנים.

מאידך, האשה אינה אשמה במעשה של אחיה, ועל כן אין במעשה של אחי האשה כדי לפגוע בזכות האשה לכתובתה כאשר הבעל דורש גירושין, ואין בכך עילה להפסד הכתובה. טענת הבעל שהוא אינו מסוגל נפשית להמשיך בנישואין עם אשתו בגלל האירוע, גם אם ניתן לקבל טענה כזו לעניין הגירושין עצמם, אין בטענה זו כדי לפטור אותו מחיוב הכתובה (בדומה לטענת "מאיסה עלי", שמחייבת אותו בתשלום הכתובה).

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

האשה אף הביעה מוכנות לשלו"ב, ולגור עם הבעל במרחק ממשפחתה, בקיום עונה מינימלית כראוי למצבו הרפואי, כפי שדרש. אמנם אפשרות זו תדרוש הרבה מסירות מצדה, ואף לא ברור האם האשה היתה מצליחה לעמוד בזה בפועל, אך ביה"ד לא התרשם שדבריה הם מן השפה ולחוץ בלבד, לצורך הישגים בהליך שבפנינו, כפי שטענו הבעל וב"כ.

אמנם, הבעל טוען למקח טעות בגלל מצבו של הנפשי של האח. לדבריו, אף שידע מראש שהאח סובל ממחלת נפש, הוסתרה ממנו חלקית חומרת המצב. לטענתו נאמר לו שהכדורים הם רק להרגעה, כפי שהרבה אנשים נוטלים. לדבריו, אילו ידע את חומרת מצבו של האח לא היה מתקרב למשפחה, ולחילופין היה רושם סכום כתובה נמוך בהרבה. טענה זו ודאי אינה קבילה לגבי עצם הקידושין ונישואין לפטור את האשה ללא גט. אך גם ביחס לכתובה, לא נראה לפטור את הבעל מטעם זה, שהרי גם הוא חי בהיכרות עם אשתו יותר משנתיים לפני שהתחתנו, ונראה שגם המשפחה הופתעה ולא ציפתה להתנהגות כזו של האח, ואין תשתית עובדתית ממשית לטענה כי הסתירו ממנו במודע את התמונה על מצבו של אחי האשה.

ככלל, במצבים שבהם מחלה כלשהי החמירה לאחר הנישואין, אפילו אצל האשה עצמה, הדבר אינו יכול להוות עילה לפטור מכתובה, מכיוון שאנו רואים זאת כהתרחשות שאירעה תחת אחריותו של הבעל, ו"נסתחפה שדהו". על אחת כמה וכמה כשמדובר בקרוב משפחה ולא באשה עצמה, שהדבר אינו יכול להוות עילה לפטור מכתובה. רק במצבים שבהם היה מידע שהוסתר מן הבעל, והוא שהביא לאירוע שפרץ והתגלה אחר הנישואין, ניתן לטעון ל"מקח טעות". כאמור, בהעדר תשתית עובדתית להסתרה, לא ניתן לפטור מתשלום הכתובה על בסיס טענה בעלמא.

ב"כ הבעל בסיכומיה הפנתה לשו"ת מגידות (סימן קפ) (לרבינו יוסף תאומים זצ"ל, בעמ"ח ספר פרי מגדים) בענין ביטול שידוכין עקב פגם גדול שאירע לאחר השידוך, כגון המרת דת של קרוב משפחה של אחד הצדדים לאחר השידוך. שם כתב שבאחי הכלה יש מקום לומר שאפילו לאחר אירוסין יכול לחזור בו מהשידוך, כי רוב בנים הולכים אחר אחי האם, כדברי הגמרא במסכת ב"ב (דף קי ע"א) [והניח בצ"ע אם אמרינן בכה"ג "נסתחפה שדהו"]. אולם, שם מדובר בפטור מקנסות על ביטול השידוך, ולא בפטור מההתחייבות הגמורה של כתובה. ביטול שידוך עקב אירוע שהתחדש, עשוי לפטור מקנס, מתוך האומדנא הפשוטה שהואיל והמידע שהתגלה מהווה שיקול משמעותי בכניסה לשידוך כזה, זכותו של האדם לבטל את השידוך, ללא חיוב בקנס. לא כך הם פני הדברים בחיוב גמור של כתובה, שבו צריך טענה גמורה של "מקח טעות", שבנ"ד לא קיבלה את הבסיס הראיתי הנדרש כאמור לעיל.

גם בשו"ת עטרת חכמים (אה"ע סי' כו), שאליו הפנתה ב"כ הבעל בסיכומיה, מדובר על קנסות והתחייבויות לנדוניא, ולא בפטור מהתחייבות הכתובה. עוד עיי"ש שכיון שהפטור מחמת אומדנא, כאשר יש ספק האם הבעל ידע על כך, אנו מתייחסים אל האומדנא כאומדנא שאינה מוכחת, הנחשבת כדברים שבלב שאין בהם לבטל את חיוב הקנס, גם אם לפי האמת הוא לא ידע, וז"ל:

"במקשר א"ע [=את עצמו] בשידוך והיה פגם בצד א', וצד השני טוען בכיטול שלא ידע מהפגם, דנוכל לומר כיון דאף אם האמת כדבריו אין לבטל ההתקשרות רק מטעם אומדנא ואחרי שיכול להיות שידע מהפגם ונתרצה ה"ל אומדנא דאינו מוכח [...] א"כ מחמת ספק זה [...] אף שבאמת לא ידע מזה לא הוי אומדנא דמוכח לבטל ההתקשרות והמעשה קיים ודברים שבלב אינם דברים לבטל חיוב הקנס..."

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לכן, גם בדברי תשובה זו אין כדי לפטור את הבעל מחיוב הכתובה, והם אף אינם עולים לכדי ספק, לומר בהם "המוציא מחברו עליו הראיה", [גם אם נאמר שהבעל נחשב המוחזק בכספו, בספק מסוג זה בעניין הכתובה, ואכמ"ל].

יוער, שבכתב תביעת הגירושין וכן בכתב ההגנה לתביעת הכתובה, כתבה ב"כ הבעל שבסמוך לפירוד, סירבה האשה לפתוח לבעל את הדלת לבית משפחתה שבו התגוררו הצדדים, ולכן הוא נאלץ לנסוע לבית הוריו. אולם, טענה זו לא נשמעה על ידי הבעל בדיון. עוד מסתבר שבאותה תקופה עדיין היה הבעל בתקופת ההחלמה, כפי שהוא תאר בסיכומיו.

נדגיש שוב, שאין מדובר בהאשמת הבעל או מישהו מבני משפחתו בעזיבתו את הבית המשותף. אם אכן ההחלמה הנפשית מהטראומה שלו דרשה ניתוק מהאשה וממשפחתה, ראוי ונכון לפעול לפי הדרך הראויה להחלמתו המלאה. אך אין בכך עילה מספקת לפטור אותו מתשלום הכתובה.

טענת הבעל שדובר מראש על 18,000 ש"ח בלבד לכתובה, והוסיפו אפס שלא בידיעתו אינה מתקבלת כלל, וטוב היה אלמלא הועלתה. בכתובה של הצדדים, כמו גם ברוב הכתובות, הסכום בכלל לא נכתב בספרות אלא במלים, כך שהסכום הרשום "מאה ושמונים אלף שקלים חדשים" ניכר היטב, ואין שום אפשרות להוסיף בו אפס שלא במודע. מעבר לכך, אין לקבל את טענת הבעל שהוא לא היה ער לסכום הכתובה שעליה חתם, כמבואר ברמ"א (אה"ע סימן סו סעיף יג) עפ"י שו"ת הרשב"א.

לכן, בהעדר עילה להפסד כתובה בגין מעשה של אחי האשה, יש לחייב את הבעל במלוא הכתובה בסך 180,000 ש"ח.

מן הדין, יש לשלם את סכום הכתובה תוך שלושים יום. אך בנידון דידן ביה"ד ער למצבו הנפשי והכלכלי של הבעל כעת, עקב האירוע שעבר. לטענת ב"כ הבעל בדיון, הוא מקבל קצבה מביטוח לאומי בערך 2,000 ש"ח לחודש. לכן, ביה"ד מאפשר לבעל להתגרש לאלתר, ולפרוס את התשלום.

אופן פריסת התשלום ייקבע על ידי ביה"ד. לצורך זה על הבעל להגיש הצעה לפריסת תשלום סבירה תוך 14 יום.

שאר טענות הבעל בסיכומיו לגבי עילות הגירושין מתייתרות, מכיוון שכאמור לעיל האשה כבר נתנה את הסכמתה העקרונית לגירושין בכפוף לחיוב כתובה.

טענות הבעל בענייני הרכוש

במסגרת הדברים טען הבעל טענות בענייני רכוש כלפי אשתו. אמנם אין להם דירה, ורק מעט תכולת דירה, כיון שגרו בבית משפחת האשה, אך לטענתו הוא שילם לבד בעד החתונה סך 50,000 ש"ח, וכן קנה טבעת נישואין, חית מחמד, טלוויזיה, מטה וארון וכו' בסך כולל כ-27,000 ש"ח. הדברים יידונו בפתיחת תיק מתאים לכך, אך ביה"ד ממליץ לצדדים להגיע להסכמות בנושא, ולחסוך את הצורך בניהול תביעה משפטית של חלוקת רכוש.

מכל מקום ביה"ד מבהיר כי בהעדר תביעה מתאימה ובהעדר הסכמות, לא יהיה בטענות אלו כדי לעכב את ביצוע פסק הדין בעניין הכתובה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מסקנה דדינא

לאור כל האמור, ביה"ד קובע:

- א. הבעל חייב לשלם לאשה את כתובתה ותוספת כתובתה בסך 180,000 ש"ח.
- ב. ביה"ד קובע מועד לדיון לסידור גט ליום כ"ג בניסן תשפ"ב (24.4.2022) בשעה 9:30. על הצדדים להביא עמם לדיון את הכתובה, את תעודת הנישואין וכן עד אחד מכל צד (רצוי קרוב משפחה) לצורך עריכת בירור שמות.
- ג. הבעל יגיש לביה"ד תוך 14 יום מחתימת החלטה זו, הצעה באשר לאופן פריסת התשלום. בדיון הנ"ל ייתן ביה"ד החלטה באשר לאופן פריסת התשלום.
- ד. אם יגיש הבעל תביעה מסודרת בשאר ענייני הרכוש, יקבע ביה"ד מועד לדיון בתביעות אלו. מכל מקום, לא יהיה בתביעה זו כדי לעכב את ההליך בסידור הגט או בתשלומי הכתובה. ביה"ד ממליץ לצדדים להגיע להסכמות בנושא, ולהימנע מהליכים משפטיים נוספים.

הרב שלמה צרור – דיין

הרב מאיר כהנא – אב"ד

קראתי את דברי חבריי, והנני מסכים למסקנותיהם, אך ראיתי לנכון להרחיב ולהוסיף נימוקים כדלהלן:

בפנינו הסכמת הצדדים להתגרש, אולם האישה תובעת כתובתה בסך 180,000 ש"ח. הבעל טוען שאינו חייב בתשלום הכתובה, הואיל ואחי האישה דקר אותו בבטנו והוא היה מאושפז בביה"ח ללא הכרה כארבעה ימים, והוא מפחד שאירוע כזה יקרה שוב. הוא רואה את המשפחה וקשה לו, וכן טוען שלא ידע את המצב הנפשי של אחי האשה.

רקע עובדתי

הצדדים היו בקשר שנתיים לפני החתונה. התחתנו בתאריך 26/11/2020 וגרו בבית הורי האשה. כשלושה שבועות לאחר החתונה בתאריך 19/12/2020 דקר אחי האישה את הבעל בבטנו. הבעל היה מאושפז בביה"ח במשך 11 יום, ומתוכם מספר ימים היה מורדם ומונשם, עבר מספר טיפולים להצלת חייו. לאחר האירוע חזר לגור עם אשתו בבית הוריה כפי שהיה קודם האירוע. לאחר כחודש, בתאריך 7/2/2021, באו בני משפחת הבעל ולקחו אותו לבית הוריו.

הוגשה בקשה ליישוב סכסוך בתאריך 3/3/2021, ובתאריך 4/5/2021 הוגשה תביעת גירושין ע"י הבעל.

הבעל תבע גירושין. האשה טענה שהיא לא רוצה להחזיק אותו בכח, ובתאריך 30/9/2021 הגישה תביעת כתובה, ובמידה שהבעל יסכים לשלום בית, היא תחזור בה מתביעת הכתובה.

טענות האשה

האשה מעוניינת בשלום בית, אלא שאם הבעל יתעקש לגירושין, היא לא תחזיק אותו בכח, והיא תובעת כתובתה הואיל ואחיה שדקר את הבעל מאושפז בבית חולים לחולי נפש, והם חזרו לחיות ביחד לאחר האירוע למעלה מחודש. היא תולה את תביעת הגירושין באחיו הגדול שצעק עליה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תעזבי את אחי תתני לו ללכת. היא אמרה לבעלה שהיא מוכנה לעבור מבית הוריה, והם ישכרו דירה, והיא מוכנה שיגע בה פעם בחצי שנה, והעיקר לא להתגרש.

האשה טענה שהבעל ידע מהבעיה הנפשית שיש לאחיה. בעבר אחיה לא היה מאושפז בבית חולים לחולי נפש, הרופאים ידעו את מצבו, ואמרו שהוא לא ידקור, וסמכו על הרופאים והמשפחה.

היה אירוע מקודם שאחיה תקף אותו לפני החתונה, הלכו לרופא ואמר כי תקיפה זאת היא בעקבות שהחליפו לאחיה את הכדורים, ושהכל יהיה בסדר. הוא פתח לו את הפנים בטלפון והיה צריך הדבקה.

טענות הבעל

הבעל תבע גירושין עקב אירוע הדקירה. טוען שהוא לא מסוגל להיכנס שוב למשפחה, ושאיורע כזה עלול לקרות שוב. הוא מטופל בבעיה הנפשית הזאת, הוא עבר אירוע טראומטי, והוא מפחד ולא מסוגל להיכנס למצב כזה שוב. הוא מפחד להיכנס לטיפולים כדי לשחרר את עצמו מהמצב הזה, כדי לנסות לחזור שוב לחיות עם אשתו.

הודה שהוא ואחי האשה היו חברים צוחקים ויושבים ביחד.

דיון והכרעה

במקרה שלפנינו, לא נדון האם אפשר לכוף את האישה להתגרש, הואיל ויש הסכמה של האישה להתגרש במידה והבעל יתעקש להתגרש, אלא שהיא תובעת כתובתה. זאת משום שלדבריה הבעל ידע ממצבו הנפשי של אחיה, אלא שגם המשפחה לא ידעה עד כמה חמור, והרופאים אמרו להם שהוא לא ידקור. ואף מקודם התנהג באלימות עד שפצע את פניו במכשיר טלפון, והוצרך להדבקה, הרי שהבעל ידע מזה, הואיל והיו הצדדים בקשר שנתיים לפני החתונה. אולם לדברי הבעל אינו חייב בתשלום הכתובה, הואיל ואינו מסוגל מבחינה נפשית, הואיל והוא חוה אירוע טראומטי מאוד חמור, ומבחינה נפשית אינו מסוגל לעמוד בכך.

עוד נטען בסיכומי הבעל ע"י ב"כ שכל נישואי הצדדים היו והינם מקח טעות מייסודם, הואיל והנתבע לא ידע ברורות שאחי האישה חולה נפש. וכתבו לדמות זאת למש"כ בשו"ת עטרת חכמים (סימן כו) באח המשודכת שעושה מעשה שטות, ונהפך לצחוק וללעג שאפשר לבטל השידוכין, וניסו לדמות ביטול הנישואין לביטול השידוכין.

כאן עומדות בפני ביה"ד שני ספיקות: האחד, האם מחייבים את הבעל בתשלום כתובה בטענת נסתחפה שדהו, גם כשיש לבעל סכנה גופנית או נפשית להמשיך לחיות עם האישה. השני, האם בנידון דידן חשיב כאילו המומין נולדו ברשותו, הגם ששורשי וניצני המחלה היו כבר לפני הנישואין.

ביה"ד לא נכנס לאפשרות שאולי צריך ליתן לבעל תקופה לנסות להתרפאות מהחוויה הטרואומטית שעבר, הואיל ויש הסכמה לגירושין, וביה"ד סבור שחייב בתשלום הכתובה גם לפי טענותיו, כדלקמן.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

א. בעל שתבע להתגרש מחמת טענת מומין שנולדו באשה, ויש לו סכנה לחיות עם האישה, האם חייב בתשלום הכתובה?

כתב הרמב"ם (פכ"ה מאישות ה"י), וז"ל: "וכן כל אשה שנולדו בה מומין אחר שנשאת אפילו נעשית מוכת שחין, אם רצה לקיים יקיים, ואם רצה להוציא יתן כתובה", והובא בטור (סימן קיז ס"א). וכתב הה"מ (שם) שזה פשוט ומתבאר מהרבה מקומות מהמשנה הנזכרת למעלה, והיינו הא דתנן בכתובות (עה.) היו בה מומין ועודה בבית אביה, האב צריך להביא ראיה שמשנתארסה היו בה מומין הללו ונסתחפה שדהו, נכנסה לרשות הבעל, הבעל צריך להביא ראיה שעד שלא נתארסה היו בה מומין אלו והיה מקחו מקח טעות. וכ"כ הרמב"ם שם (ה"ד), וז"ל: "היו מומין שאפשר שנולדו בה אחר האירוסין, אם נמצאו בה אחר שנכנסה לבית הבעל, על הבעל להביא ראיה שעד שלא נתארסה היו בה, והיה מקחו מקח טעות, ואם נמצאו בה והיא בבית אביה, על האב להביא ראיה שאחר האירוסין נולדו ונסתחפה שדהו".

עוד הביא הה"מ ראיה מהא דתנן בכתובות (נא.): "לקתה חייב לרפאותה. אמר הרי גיטה וכתובתה תרפא את עצמה – רשאי", וממקומות אחרים שכל מה שאירע לה תחתיו נסתחפה שדהו, כיון שהיא לא גרמה, ע"כ. הא קמז שכל מה שאירע תחת היותה אצל בעלה, בין המומין ובין שלקתה אף שנעשית מוכת שחין, אם בא לגרשה חייב ליתן לה כתובתה משום שנסתחפה שדהו. פשטות דברי הרמב"ם שהדין כנ"ל הגם שיש סכנה לאיש להמשיך לחיות עם אשתו, וראיה לדבר מהא דכתב הרמב"ם שם (ס"ט), וז"ל:

"בד"א בשהיתה כך (רואה דם מחמת תשמיש) מתחילת נישואיה ומבעילה ראשונה ראת דם, אבל אם אירע לה חולי זה אחר שנשאת נסתחפה שדהו, לפיכך אם בעל פעם אחת ולא נמצא דם, ואח"כ חזרה להיות רואה דם בכל עת תשמיש, יוציא ויתן כתובה כולה ולא יחזיר עולמית כמו שביארנו."

וכתב הה"מ (שם) זה פשוט שכל שאירע לה אחר נישואיה נסתחפה שדהו, ומתבאר מדין האישה שנולדו בה מומין הנזכר בסמוך. וכ"כ הטור (סימן קיז ס"א). ומרן הב"י (שם) כתב שדבר זה התבאר בכמה מקומות, מהם בריש כתובות (ב.), ובפרק המדיר (עה.) נמי תנן היו בה מומין ועודה בבית אביה וכו' שנסתחפה שדהו.

וכן כתב לדינא מרן השו"ע שם (ס"א) שאם אירע לה חולי זה לאחר שנשאת נסתחפה שדהו ויוציא ויתן לה כתובה כולה, ולא יחזיר עולמית. הא קמז הגם דהאיש אנוס מלחיות עמה משום חשש איסור שמשמש עם הנדה, מכל מקום אם בא לגרשה, צריך ליתן לה כתובתה כולה.

ובחלקת מחוקק שם (סק"ה) כתב לדקדק מדברי מרן השו"ע שכתב "ויתן כתובתה כולה", היינו גם התוספת, וכתב אבל בתשו' הרשב"א הביא תשובת מהר"ם שאין לה אלא מנה מאתיים ולא תוספת, דכל שיוצאת ממנו בעל כרחו דמיא לבאה מחמת טענה דקי"ל דאדעתא דתיפוק מיניה לא אוסיף לה. והקשה הח"מ דקשה מאי שנא זאת מחייבי לאוין שלא הכיר בה, והיא הטעתו דאע"פ שאין לה כתובה, יש לה תוספת, דכל שהקלקול לא בא מחמת מעשיה, צריך ליתן לה תוספת, ולמה תגרע אשה זאת שהיא אנוסה בזה, וכו'. וכתב ליישב, אפשר דמהר"ם מיירי שאינו רוצה להוציאה, ורוצה להשרותה ע"י שלישי, והיא תובעת הגירושיין, דיכול לומר לה אדעתא למיפק לא הוספתי לך, ואני עדיין מפצה אולי תהיה לך תרופה, אבל בשניה שבי"ד כופין להוציא, צריך ליתן לה תוספת, וכ"כ הב"ש שם (סק"ה).

ולכאורה, בנידון דידן שבפשטות שהבעל היה יכול לכופה להתגרש, הואיל ואינו מסוגל להמשיך להיות איתה עקב האירוע הנ"ל, לדברי מהר"ם מסתבר שהפסידה את התוספת, הואיל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

והיא יוצאת בעל כרחו והוא אנוס. אולם לדינא קי"ל כדברי הרמב"ם וכן סתם מרן השו"ע וכו"ל, וכידוע דקי"ל שאין המוחזק יכול לומר קים לי כדברי החולקים נגד מרן השו"ע.

וכן יש להוכיח שהמומין שנולדו לה לאחר הנישואין ובא לגרשה חייב בכתובתה, הגם שסכנה לו להמשיך לחיות איתא מתשו' הרא"ש (כלל מב סימן א) שנשאל בראובן שנשא אישה ושהה עמה יותר משנתיים ונודע לו שהיא נכפית, וראובן משיב שאין הדעת סובלת להסתופף אצלה, וגם יש סכנה בדבר. והשיב הרא"ש דרכינו גרשום מ"ה פירש בתשובה אחת כי נכפה הוא מום גדול באשה, ובאשה אמרו שאם שנולדו בה מומין נסתחפה שדהו, ואם בא לגרשה צריך ליתן לה כתובתה. וכן תלמיד הרא"ש הר"ב שלום יצחק בה"ר מאיר כתב בתשו' (שם) שבנכפית האשה יתן לה גט בעל כרחו וכתובתה תהיה עליו בחוב. הא קמן דס"ל לרא"ש דהגם שכופין האשה להתגרש מחמת שהיא נכפית הואיל וסכנה לאיש לשמש עמה, מכל מקום חייב בכתובתה.

תשובת הרא"ש הנ"ל הובאה בב"י (ס"ס קיז), וכ"כ מרן השו"ע שם (סי"א), וז"ל: "מי שנודע לו שאשתו נכפית ורוצה לגרשה ואינו משיג כדי כתובתה, כופין אותה לקבל גט (ואין בזה משום תקנת רגמ"ה), ויתן הנמצא בידו לכתובתה והמותר כשתשיג ידו" וכו', ע"כ.

הרי מבואר בדברי מרן השו"ע הגם שכופין את האשה להתגרש, ויש סכנה לבעל לשמש עמה כמבואר בתשו' הרא"ש הנ"ל שהובאה בב"י, מכל מקום חייב ליתן לה כתובתה. וכן מבואר בחלקת מחוקק שם (סקי"ט) שבתשו' הרא"ש מבואר דנכפית סכנה הוא, וגרע ממוכה שחין דלא מהני תנאה. עוד כתב החלקת מחוקק (שם) לדקדק בדברי מרן השו"ע שכתב ונודע לו שאשתו נכפית, היינו שאינו יכול לברר שקודם האירוסין הייתה נכפית, ואם כן אין יכול להוציאה בלא כתובה, כי נסתחפה שדהו. הא קמן דמבואר בח"מ אפי' כשיש ספק בדבר, והיינו שהבעל לא יכול לברר שהיתה נכפית קודם האירוסין חייב לשלם לה כתובתה, וחזינא בשו"ת תבואות שמש חאה"ע (ס"ס קב) בטעמא דמילתא דחזקת הגוף של האשה עדיפא מחזקת ממון.

וסייעתא לזה אשכחן בשו"ת שבט בנימין לרב הגאון בנימין פונטרימולי (סימן ש) שנשאל באשה שנשאת לאיש והיא חולה בחולי הנכפה ורוצה הבעל לגרשה, אם יכול לגרשה, ומה הדין בפרעון כתובתה. והשיב שיכול לגרשה בעל כרחו, וחייב ליתן לה כתובתה ותוספת כתובתה, וכמש"כ הרא"ש הגם שסכנה היא לו להיות איתה. והביא גם תשו' התשב"ץ ח"ב (סימן קלה) שנשאל באשה שנשתתית תחת בעל בענין כתובתה ומזונותיה, והשיב שאם האשה יודעת לשמור את גיטה רשאי הבעל לגרשה ונותן לה כתובתה, והרי היא ככל אשה שנולד בה מום תחת בעלה, לא פחות ולא יותר, שזו בעלת מום היא, שכל המומין הפוסלים בכהנים, פוסלים בנשים, ושוטה פסול לעבודה.

ומהא דכתב התשב"ץ שהרי היא ככל הנשים לא פחות ולא יותר, מוכח שחייב ליתן לה גם תוספת כתובתה. והרי בודאי בנשתתית לכו"ע אי אפשר לחייבו לחיות איתה, ואעפ"כ נותן לה כתובתה מושלם.

ומה שכתבה ב"כ האיש להוכיח מתשו' עטרת חכמים (סימן כז) דאם אח האשה עושה מעשה שטות אפשר לבטל השידוכין, ולפי"ז כן יש לומר לענין ביטול הנישואין – לכאורה היה מקום להביא לזה סימוכין מדברי המהרי"ק (שורש קא ענף א) שכתב שמי שנשתעבד בקנס לישא אשה פיקחת ואח"כ נשתתית, פטור מן הקנס אפילו בשהיתה שם שבועה. וכן לכאורה יש להוכיח מתשו' הרא"ש (כלל לד סימן א) בראובן ששידך בתו לשמעון והתחייבו בקנסות, ואח"כ יצתה בת ראובן אחות המשודכת מן הכלל וכפרה בעיקר, ובשביל פגם זה, לא אבה שמעון שיכניס בנו את

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

משודכתו לחופה, וכתב הרא"ש שהדין עם שמעון דאדעתא דהכי לא שידך שמעון בנו לבתו של ראובן, והוי כאילו פירש מעיקרא, והובא בטור (סימן נ ס"ה) ובשו"ע שם (ס"ה).

אלא שיש לדחות על פי מש"כ הרא"ש גופיה בתשו' הנ"ל, וז"ל:

"ולא אמרינן מזל דידיה גרם ונסתחפה שדהו כדאמרינן אם נולדו מומין באשה [...] והיינו דוקא כשנתארסה, דאז היא קנין כספו כמו עבדו ושורו וחמורו ותלויה במזלו, ולהכי אמרינן נסתחפה שדהו, ולא אמרינן מזל רע דידיה גרם ותצא בלא כתובה, כדאמרינן ברישא שנולדו בו מומין כופין אותו להוציא ונותן כתובה, לפי שהאשה תלויה במזל האיש, הלכך תלינן דמזל רע דידיה גרם, והיינו דוקא לאחר שנתארסה, אבל קודם אירוסין אינה תלויה במזלו."

וכ"כ הרמ"א בדרכ"מ שם (סק"ה), וכ"כ הרמ"א בהגהה שם (ס"ה). וכן כתב בשו"ת הרמ"א (סימן כ), וכ"כ לדינא בשו"ת נודע ביהודה קמא חאה"ע (סימן נג) דבמשודכת שניטל חוש השמע שלה, לא שייך בזה נסתחפה שדהו, משא"כ בשנתארסה, וכ"כ בשו"ת יורו משפטיך ליעקב להגר"י אבוחצירה (סימן עו), וכ"כ בספר ערוך השולחן (סימן נ אות לו).

ומכל הנ"ל ילפינן דוקא במשודכת ונודע שיש לה מום אף שהיה לאחר השידוכין, וכן אם המירה אחות האשה את דתה, וכן בשאר המומין, רשאי לבטל השידוך ואינו מתחייב בקנסות, משא"כ לאחר האירוסין אמרינן נסתחפה שדהו וחייב בתשלום כל הכתובה, הגם שאנוס מלחיות עמה וכופין אותה להתגרש.

נוסף על הנ"ל חזינא בשו"ת הב"ח הישנות (סימן ח) שנשאל בראובן ששידך בנו לבת שמעון ובתוך הזמן נשמע קול ברחובות קריה דבת אחותו של החתן זנתה תחת בעלה, וכעת שמעון רוצה לבטל השידוך ולפטור עצמו מן הקנס והחרם, דאדעתא דהכי לא שיעבד עצמו. והשיב הב"ח דאין ממש בטענות שמעון, דאע"פ שהרא"ש בתשו' הנ"ל כתב לפטור מן הקנס והאריך בראיות, וכ"כ השו"ע (סימן נ ס"ה), מכל מקום דין זה הוא חידוש, ויש להשיב על פסק זה ועל ראיותיו, והבו דלא להוסיף עלה. וכתב לחלק בכמה אופנים בין מעשה דהרא"ש לעובדא דיליה, חדא דאנוס כזה שאחות אשתה המירה דת, אין רגיל בבנות ישראל, והוא פגם משפחה, ואונסא דלא שכיחא לא קבל עליה, וידוע דיצר ע"ז לא שכיח וכדמוכח בגמ' יומא (טו), משא"כ יצרא דזנות שכיח, ולכן באנוס שכיח לא מצי למטען. ולפי"ז גם בנידון דידן, החולים בחולי הנפש לא מקרי אונסא דלא שכיחא.

עוד כתב לחלק דכשיצאת מן הכלל בפגם גלוי לעיני הכל, אבל ביציאת קול של זנות, והיא מכחשת אותם אין כאן פגם משפחה. ולפי"ז גם בנידון דידן, לא תמיד ידוע חולי הנפש לעיני הכל.

עוד כתב לחלק דהרא"ש מיירי שהיה רק שעבוד קנסות, משא"כ היכא דאיכא כמה קבלות חרם ושבועה לקיים התנאים, אין לומר בכה"ג דאדעתא דהכי לא נשבע. ע"כ. הא קמין דלא בכל ענין אמרינן דגם בנמצא פגם באח או באחות האשה יש לבטל השידוכין כל שכן הנישואין, וכנ"ל. ויעו"ש מה שכתב הב"ח להשיג על כל ראיות הרא"ש, ויעויין עוד בשו"ת נודע ביהודה קמא חיו"ד (סימן טו) דמשמע מיניה דבהמירה אחות האשה, חיישינן שהיה פגם באמונה באביה ובאמה, ואפשר שזה ישפיע גם על המשודכת בעצמה, וכן מוכח מתשו' המשנה הלכות ח"י (סימן יב). ולענ"ד הגם שיש לומר שגם בפגם גופני, יש שמקפידים כפגם רוחני, מכל מקום מהראיות שהביא הרא"ש בתשו' הנ"ל משטר מברחת, ומהנותן נכסיו לאחר ובא בנו ממדינת הים, ומההוא גברא דזבין נכסיה אדעתא למיסק לארץ ישראל, משמע דבעינן דמוכח טובא, משא"כ בנידון דידן הרי אנשים רבים מוכנים להתחתן עם אשה הגם שלאחיה יש בעיות נפשיות, וחיים יחדיו חיים טובים ומאושרים, ולכן אין בזה אומדנא דמוכח טובא לביטול המקח.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב. היכא שהיו סימנים מועטים שאחיה הוא חולה נפש, האם גם בכה"ג אמרינן דהוי כמו שנולדו מומין תחתיו וחייב בכתובה.

אלא שבנידון דידן, שורשי וניצני מחלת הנפש של האח היו קודם הנישואין, ורק לאחר הנישואין התגלה החולי שאין להסתפק שאחי האשה הוא בגדר שוטה גמור, שהרי הבעל היה בסכנת נפשות גמורה, ואפשר דבכה"ג לא אמרינן שאם נולדו בה מומין תחתיו שנסתחפה שדהו וחייב בכתובה.

והנה בכגון נידון זה חזינא בשו"ת מנחת אברהם להגר"א שפירא ח"ב (סימן יג) שדן בזוג הנשוי שש שנים, האיש טוען שהיה מקח טעות, ואם יתן גט פיטורין לחומרא, מכל מקום אינו חייב בתשלום הכתובה, והאשה טוענת שאין מקח טעות וחייב בכתובה. מדברי הרופאים עולה שהיה שורש מחלת הנפש של האשה קודם הנישואין, אולם לא היה בדרגה שאפשר היה לקבוע אז שזה ימשיך להתפתח למחלת נפש חמורה. והשיב שלענין מקח וממכר ששורש הפגם היה קודם המכר, ולאחר המכר נתגלה המום ואינו ראוי לשימוש, המקח בטל. וראיה לזה מגמ' ב"ב (עו.) במי שמכר שכר והחמיץ תוך ג' ימים דהוי מקח טעות, וטעמא דמילתא שהקלקול כבר התחיל קודם המקח, וא"כ הכי נמי לענין קידושין, הוי מקח טעות.

אלא שכתב שאכתי יש לעיין הואיל והדיון בעיקר על תוספת הכתובה, ובתוספת כתובה הרי גם בנמצא בה מום גדול כמו איילוניות, אם כי יוציא וגם פטור מעיקר הכתובה, אבל מתוספת כתובה לא נפטר וכדאיתא בגמ' כתובות (קא) וברמב"ם (פכ"ד מאישות ה"ב כה"ג), וכן בשו"ע (סימן קטז וק"ז). ומבואר ברב המגיד (פכ"ה מאישות ה"ח) דהואיל ולא ידעה בשעת נישואין שהיא איילונית, לא הפסידה התוספת, ובנמצאו מומין הפסידה התוספת משום שידעה מהמום ולא ספרה לבעל. אלא שתלה זאת במחלוקת הראשונים ברואה דם מחמת תשמיש, שפגם זה לא היה נודע קודם הנישואין, שלעיטור והרמב"ן אינה מפסדת תוספת כתובה כמו באיילוניות, אבל הרמב"ם פסק שפטור אף מהתוספת, וכתב הה"מ (שם) הא דפסק הרמב"ם שבאיילוניות יש לה תוספת, משום שיש סימנים שהבעל יכל לבדוק קודם הנישואין, משא"כ ברומ"ת שאין אפשרות כלל לבדוק, הגם שהאשה גם לא ידעה, אולם גם הוא לא יכל לבדוק ופטור מתוספת כתובה. עוד כתב הה"מ דאיילוניות ראויה לחיי אישות, אלא שאינה ראויה לילד, משא"כ ברומ"ת אינה ראויה כלל לחיי אישות.

וכתב, ולפי זה בנידון דידיה לרמב"ן שהפסד כתובתה לפי שידעה על מומה ולא גילתה, כשלא ידעה לא הפסידה תוספת כתובתה, וגם בנידון דידן שהאישה לא ידעה על עוצמת חולי הנפש של אחיה, לא הפסידה תוספת כתובתה. אולם לרמב"ם, לטעם הראשון דבאיילוניות יכל לבדוק בסימנים של איילוניות, אבל ברומ"ת לא יכל לבדוק, אם כן בנידון דידיה שלא יכל הבעל לידע בעוצמת חולי הנפש של אשתו, פטור מהתוספת. ובנידון דידן בוודאי שהבעל יכל לידע פחות מהאשה, יש לפוטרו מהתוספת, ולתירוץ השני של הה"מ דאיילוניות ראויה לתשמיש, לכן חייב בתוספת, משא"כ ברומ"ת אינה ראויה לתשמיש, היכא שהאשה חולת נפש, זה מום המונע חיי אישות, אולם בנידון דידן האשה ראויה לחיי אישות, ולתירוץ השני של הה"מ, הבעל חייב בתוספת.

אלא שהגר"א שפירא לבסוף חזר בו וכתב שאין זה דומה לנמצא חומץ תוך ג' ימים למקח, דהתם בוודאי אם נמצא חומץ בתוך ג' ימים, זה ראיה שכבר התחיל להחמיץ קודם המקח, משא"כ בחולי הנפש אף שנמצאו בה סימני המחלה קודם הנישואין, מכל מקום אין בזה הכרח כלל שתגיע

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לחולי נפש חמור, שאם תנאי החיים היו נוחים וקלים, ולא היו לה מתיחויות נפשיות לא היתה מגיעה לחולי נפש חמור, וזה יוצא גם מתוך דברי הרופאים.

ולפי"ז גם בנידון דידן, הרי השערת הרופאים בתחילה שהכל יהיה בסדר, והוא לא יתנהג באלימות, מוכיח שלא היה הכרח כלל שיגיע למצב נפשי מאוד חמור. אלא שבנידון דידיה כתב שלא היתה ראויה לחיי אישות גם בשעת החופה עצמה, ולכן אין לחייב את הבעל לא בכתובה ולא בתוספת כתובה, עיי"ש, משא"כ בנידון דידן בוודאי היתה ראויה לתשמיש בשעת החופה וגם אח"כ, ורק מעשה אחיה גרמו לבעל פחדים וחששות לחזור למצב זה.

זאת ועוד, הרי האשה טענה שלאחר שיצא הבעל מבית החולים הוא חזר הביתה למשך למעלה מחודש והכל היה רגיל, והבעל לא הכחיש זאת, ואם כן הבעל סבר וקיבל ותו אינו יכול לטעון מקח טעות. וכן כתב מרן השו"ע (סימן קיז ס"ט) שאם ידע הבעל במומין ונתפייס, הרי זה חייב בכתובתה, וכיון שלא היתה הכחשת הבעל שחזר לבית הורי האשה, ובמשך למעלה מחודש חזרו להיות ביחד, משמע שגם חזרו לחיות חיי אישות, דיותר מל' יום לא מוקים נפשיה וכדאיתא בגמ', וממילא גם לדבריו כבר מחל על המום, ותו אינו יכול לטעון מקח טעות.

ומה שכתבנו שדווקא כשבעל אמרין שמחל על המום, הוא ממה שלכאורה נראה סתירה בדברי מרן השו"ע (סימן קיז) הלקוחים מדברי הרמב"ם. והיינו שם (ס"ט) כתב מרן השו"ע שאם הביא האב ראייה שהבעל ראה ושתק ונתפייס, או שחזקתו שידע בו ונתפייס, ה"ז חייב בכתובה, וכן משמע שם (ס"ה) דסגי בראה ונתפייס, אולם שם (ס"י) כתב מרן השו"ע בא על אשתו ושהה כמה ימים וטען שמום זה לא נראה לו עד עתה, אפילו היה בתוך הקמטים או בכף הרגל אין שומעין לו, חזקה אין אדם שותה בכוס א"כ בודקו וידע ונתפייס, הא משמע דבעינן בעל ושהה. ומרן הכס"מ שם (ה"ב) כתב לתמוה על הה"מ, מה הצורך בלשהות כמה ימים, הא בחזקה שאין אדם שותה בעצמו א"כ בודקו, אפילו טען טענת מומין מיד אחר שבעל, אין שומעין לו, וכתב ליישב די"ל דלרבותא נקט שהה כמה ימים, אע"ג דאיכא למימר מוכחא מילתא שלא הכיר באותו מום עד עכשיו מדלא הזכירו, קמ"ל.

ובפרישה (סימן לט ס"ק כח) כתב לבאר בדברי הרמב"ם דאו או קתני, היינו דאם שהה עמה אמרין דודאי בא עליה אע"ג דלא ידעין זה בודאי, וכן משמע מלשון המ"מ, וכ"כ מהריק (שורש קה) דלאחר ל' יום אינו נאמן שלא בא עליה דכולי האי לא מוקים איניש אנפשיה. עוד כתב ולכאורה היה נראה דס"ל דאם שהה כמה ימים אפילו ודאי לא נבעלה, יש לחוש שמחל.

וחזינא בשו"ת תבואות שמש להגר"ש משאש (סימן קב) שהביא דברי הה"מ והכס"מ והפרישה, וכתב לדינא העיקר כדברי מרן הכס"מ שאם בעל לא בעינן שהה, אולם אם שהה ולא בעל, לא אמרין שמחל, ושם (ד"ה והנה) הקשה על פירוש הפרישה דאם שהה ל' יום בודאי בעל.

ועכ"פ בנידון דידן שיש הסכמה שחזרו לחיות ביחד באופן רגיל, עד שבא אח האיש ולקחו מביתו, ומשמע שגם חיו חיי האישות, ומסתמא גם לדבריו, הרי שמחל על המום.

ועוד הא דבעינן שבעל הוא משום שבדומה לזה בדין מקח וממכר שבא בטענת מום, כל שנתשמש בו, שוב אין יכול לטעון טענת מום, ולפי"ז בנידון דידן הגם שלא בא עליה, מסתמא היתה משמשת אותו כדרך אשה שעושה מלאכות לבעלה בזמן חוליו, מבשלת לו, מכבסת לו, מציעה לו את המיטה, והוי כנשתמש בחפץ, ושוב אין לו טענת מום. אלא שבנידון דידיה כתב הגר"ש משאש שלא בעל, ולכן אין ראייה שמחל, ולכן פטר את הבעל מעיקר כתובה.

אלא ששם (מד"ה מעתה) דן האם יש לחייב הבעל בתוספת הואיל ולדברי הרופא היה מום באשתו כבר קודם הנישואין שלא היתה ראויה לעיבור כלל. וכתב שלענין תוספת פשוט הוא דק"ו

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מאילונית גמורה שלא הכיר בה דקי"ל (סימן קטז) דיש לה תוספת, והוא מגמ' כתובות (קא), ופרש"י דיש לה תוספת, דמתנה בעלמא יהיב לה מחיבת ביאה. והרמב"ם (פכ"ד מאישות ה"ג) כתב דעיקר כתובה שהיא תקנת חכמים שלא תהא קלה בעינוי להוציאה, אין לה, כיון שלא הכיר בה, אבל תוספת שהוא חייב עצמו בה, כל זמן שתוצה ותעמוד לפניו, הרי עמדה בתנאי שלה, והרי הקנתה לו הנאתה, והרי היא עומדת לפניו, אבל התורה אסרה אותה עליו, ומה היא יכולה לעשות, לפיכך יש לה תוספת, שאין מעשיה הן הגורמים להאסר אחר הנישואין, אלא אסורה היתה מקודם.

ומכל הנ"ל כתב בנידון דידיה הנ"ל שבין לרש"י שחייב באילונית בתוספת כתובה משום חיבת ביאה, ובין לטעם הרמב"ם שהיא מוכנה לישוב לפניו, חייב בתוספת כתובה, וכל שכן בנידון דידן, ומה התם שאינו יכול לקיים מצות פריה ורבייה עם אשה זו, חייב בתוספת כתובה, כל שכן בנידון דידן שראויה לילד, ואם היה באפשר להתגבר על מחשבותיו, אשר יש כן אצל אחרים, פשיטא שיש לה תוספת כתובה.

אלא שגם הרב תבואות שמש הקשה ממה שכתב הרמב"ם (פכ"ה מאישות ה"ח) דברומ"ת פטור מתוספת כתובה. והביא דברי הה"מ (שם) דהרמב"ן ובעה"ע אכן ס"ל שגם ברומ"ת חייב בתוספת כתובה, ודמיא לאילונית שלא הכיר בה קודם הנישואין, אולם הרמב"ם ס"ל דבאילונית היה יכול לבדוק אותה קודם נישואין, וגם יכולה לישוב תחתיו ותשמשנו וישא אחרת, אבל רומ"ת אסורה לשמשו ולשאר תחתיו. וכתב הרב תבואות שמש, דבעינן תרתי לריעותא, שאסורה עליו, וגם אינו יכול לבדוקה. אולם אם מותרת לו או שיכל לבדוקה חייב בתוספת כתובה. ולפי"ז בנידון דידן איכא תרתי לטיבותא גם מותרת לו, וגם מסתמא ידע במום ומחל על המום.

עוד הביא דברי הר"ן (פ' אלמנה ניונות) דשאני בנמצאו בה מומין שפטור מתוספת לפי שעלה דידה רמי לגלוי, אבל באילונית יש לה תוספת, לפי שלא היתה יודעת בכך, ולכן כיון שהוסיף לה מדעתו, ולא חשש לשמא תמצא איילונית, רצה ליזוק בנכסיה, ולכן גם בנידון דידן שבוודאי לא ידעה יותר מהבעל על המצב החמור של אחיה, לא שייך בזה שהיה לה לגלות, ולכן חייב בתוספת כתובה.

ושם כתב להלכה למעשה שיש לחייב הבעל בתוספת כתובה, הגם שאינה ראויה לילד כלל, ועל פי הרופאים היה כן קודם הנישואין, והגם שאין לה עיקר כתובה, יש לה תוספת, דלרש"י יש חיבת ביאה, ולרמב"ם ראויה לישוב תחתיו, ולכן לא היתה יודעת מזה קודם. כל שכן בנידון דידן דאיכא כל הני טעמי לחייבו בתוספת כתובה, ולפי המבואר לעיל אף בעיקר כתובה, ובנידון דידן אף אם היה ספק בדבר על הבעל היה להוכיח שהיה בו מום קודם שלא ידעו, וכל זמן שלא הוכיח, חייב בכתובה ובתוספת כתובה כדמוכח מהחלקת מחוקק (סימן קיז סק"ט) הנ"ל.

הרב דניאל גודיס – דיין

מסקנה דדינא

לאור כל האמור, ביה"ד קובע:

- א. הבעל חייב לשלם לאשה את כתובהה ותוספת כתובהה בסך 180,000 ש"ח.
- ב. ביה"ד קובע מועד לדיון לסידור גט ליום ז' באייר תשפ"ב (8.5.2022) בשעה 9:30. על הצדדים להביא עמם לדיון את הכתובה, את תעודת הנישואין וכן עד אחד מכל צד (רצוי קרוב משפחה) לצורך עריכת בירור שמות.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ג. הבעל יגיש לביה"ד תוך 14 יום מחתימת החלטה זו, הצעה באשר לאופן פריסת התשלום. בדיון הנ"ל ייתן ביה"ד החלטה באשר לאופן פריסת התשלום.¹

ד. אם יגיש הבעל תביעה מסודרת בשאר ענייני הרכוש, יקבע ביה"ד מועד לדיון בתביעות אלו. מכל מקום, לא יהיה בתביעה זו כדי לעכב את ההליך בסידור הגט או בתשלומי הכתובה. ביה"ד ממליץ לצדדים להגיע להסכמות בנושא, ולהימנע מהליכים משפטיים נוספים.

פסה"ד ניתן לפרסום בהשמטת פרטי הזיהוי של הצדדים.

ניתן ביום י"א בניסן התשפ"ב (12/04/2022).

הרב דניאל גודיס – דיין

הרב שלמה צרור – דיין

הרב מאיר כהנא – אב"ד

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה

¹ הערת העורך: בהחלטה נוספת מיום ח' באייר התשפ"ב (09.05.2022), קבע ביה"ד שיש לפרוס את חיוב הכתובה ל-90 תשלומים יודשיים שווים בסך 2,000 ₪ כל תשלום.